ಬಸವಣ್ಣನವರು ತೋರಿದ ಬದುಕಿನ ದಾರಿ

ಬಿ.ಎಮ್. ಅಗರಖೇಡ*

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.19500640

ABSTRACT

12ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹರಿಕಾರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬಹುಮುಖಿ ಜೀವನ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಉದಾತ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಧಕಾರ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ'ದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರು, ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವೆಂಬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿವೆ.

KEYWORDS: ಬಸವಣ್ಣ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ.

* **ಬಿ.ಎಮ್. ಅಗರಖೇಡ,** ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಶ್ರೀ ಜಿ. ಆರ್. ಗಾಂಧಿ ಕಲಾ, ಶ್ರೀ ವಾಯ್. ಎ.ಪಾಟಿಲ ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಎಮ್.ಪಿ. ದೊಶಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಇಂಡಿ.

ಪೀಠಿಕೆ:

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನವು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಅಂದು ಸಮಾಜವು ಅಂಧಕಾರ, ಮೌಢ್ಯ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಕೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಗೋಡೆಗಳು ಎದ್ದಿದ್ದವು, ಧರ್ಮವು ಕೇವಲ ಕೆಲವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನದ ಸೂರ್ಯನೇ ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಇವರು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಇವರೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿ, ಒಂದು ಯುಗದ ಪರಿವರ್ತನೆ. "ಬಸವಣ್ಣನವರು ತೋರಿದ ಬದುಕಿನ ದಾರಿ" ಕೇವಲ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನದ ಸಮ್ಮಿಲನವಾಗಿದೆ. "ವೇದಕ್ಕೆ ನಡುಗಿದವರು, ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆದರಿದವರು" ಎಂಬ ಅಸಹಾಯಕ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರನ್ನು 'ಶರಣರನ್ನಾಗಿ' ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದು. ಇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ'ವು ವಿಶ್ವದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯ ಸಂಸತ್ತು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಾರಿದ 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂಬ ಮಾತು ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು ಓಡಿಸಿ, ಶ್ರಮಜೀವನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿತು. ಹಾಗೆಯೇ, 'ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ' ಎಂಬ ತತ್ವವು ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷದ ನಡುವೆ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿತು. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನವು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ, ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಿರುವ ಬದುಕಿನ ದಾರಿಗಳು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಹಾದಿ, ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರು ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗುವಂತೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಬದುಕಿನ ಉದಾತ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ:

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನವು ಒಂದು ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆ. ಅವರ ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

ಬಾಲ್ಯ:

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1131ರಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಮಾದರಸ, ತಾಯಿ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ. ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೂ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಕಾಡತೊಡಗಿದವು. ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ 'ಉಪನಯನ' ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಹಿರಿಯರು ಮುಂದಾದಾಗ, "ನನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಜನಿವಾರ ನನಗೇಕೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಕೋಲೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರು.

ಶಿಕ್ಷಣ:

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೂಡಲಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗುರು ಜಾತವೇದ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ವೇದ, ಪುರಾಣ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ವಿದ್ವತ್ತು ಅವರಿಗೆ 'ಭಕ್ತಿ' ಮತ್ತು 'ಅರಿವಿನ' ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟವು. 'ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ' ಅವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರಾದರು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿ:

ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕರಣಿಕರಾಗಿ ಸೇರಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಏರಿ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ 'ಕಲ್ಯಾಣ' ನಗರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶರಣ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆ:

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಧರ್ಮವು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೇವಲ ಮೇಲು ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಇದನ್ನು ಬದಲಿಸಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಆಡುವ 'ಕನ್ನಡ'ದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು 'ವಚನ'ಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು.

- **ಸರಳತೆ:** ವಚನಗಳು ಸರಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಗಾಢವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.
- **ವೈಚಾರಿಕತೆ:** ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗಿಂತ ತರ್ಕಬದ್ಧ ಚಿಂತನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- **ಅಂಕಿತನಾಮ:** ಇವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳನ್ನು 'ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತನಾಮದಿಂದ ಸುಮಾರು 1500 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಅ) ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ: ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದರೆ 'ಕಾಯಕ' ತತ್ವ.

ವಚನ: "ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡೆ ಗುರು ದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು, ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು..." ಕಾಯಕದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದರು.

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ದೇವರ ಪೂಜೆಗಿಂತಲೂ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಅವರು ಸಾರಿದರು. ಕಾಯಕವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲ, ಅದು ದಾಸೋಹದ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸೋಮಾರಿತನವನ್ನು ಇವರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆ) ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ: ಮಾನವೀಯತೆ ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ ಸರ್ವಕಾಲಿಕವಾದುದು.

ವಚನ: "ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮದಾವುದಯ್ಯಾ? ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ..."

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಕೇವಲ ಗುಡಿ-ಗುಂಡಾರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಮತ ಮೀರಿ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಅವರು ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಇ) ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ: ಅಂತರಂಗದ ಶುದ್ಧಿ ಬಹಿರಂಗದ ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆಗಿಂತ ಅಂತರಂಗದ ಶುಚಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅವರು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು.

ವಚನ: "ಉಳ್ಳವರು ಶಿವಾಲಯ ಮಾಡುವರು, ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಬಡವನಯ್ಯಾ... ಎನ್ನ ಕಾಲೇ ಕಂಬ ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ..."

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಶ್ರೀಮಂತರು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು, ಆದರೆ ಬಡವ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ದೇಗುಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದೇ ದೇವರ ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ (ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ) ನಾಶವಿದೆ, ಆದರೆ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ (ಅರಿವಿಗೆ) ನಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ: ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಷವೃತ್ತದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ವಚನ: ಇವನಾರವ ಇವನಾರವ ಇವನಾರವನೆಂದೆನಿಸದಿರಯ್ಯ, ಇವ ನಮ್ಮವ ಇವ ನಮ್ಮವ ಇವ ನಮ್ಮವನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ...''

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಯಾರು ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇರುವವನು ನಮ್ಮವನೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬರಬೇಕು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ತಂದೆಯ (ದೇವರ) ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಸಾರುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಹರಿಕಾರರಾದರು.

ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಂಟಪ: ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದರು.

ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ: ಅರಿವಿಗೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಅನುಭವ ಮಂಟಪ: ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಪುರುಷರಂತೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯಂತಹ ಶರಣೆಯರು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ನೈತಿಕ ಸಂಹಿತೆ: ಸಪ್ತ ಸೂತ್ರಗಳು: ಬಸವಣ್ಣನವರು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಏಳು ಸರಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನ: ''ಕಳಬೇಡ, ಕೊಲಬೇಡ, ಹುಸಿಯ ನುಡಿಯಲು ಬೇಡ, ಮುನಿಯಬೇಡ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಪಡಬೇಡ...''

ಈ ಒಂದು ವಚನವು ಮನುಷ್ಯನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡದಿರುವುದು, ಕೊಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳದಿರುವುದು, ಕೋಪಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು – ಈ ಗುಣಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಮೂಢನಂಬಿಕೆ:

ಕಲ್ಲಿನ ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲು ಎರೆಯುವ, ಜನರು ನಿಜವಾದ ಹಾವು ಕಂಡರೆ ಹೊಡೆಯುವ ಜನರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮರುಗಿದರು. ''ನದಿ ಹಳ್ಳಗಳ ಕಂಡರೆ ಮುಳುಗುವರಯ್ಯಾ, ಮರ ಗಿಡಗಳ ಕಂಡರೆ ಸುತ್ತುವರಯ್ಯಾ'' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರಿದರು.

ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಉಗಮ:

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಂತರ ಜಾತಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು

ಮುರಿದರು. ಹರಳಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಧುವರಸರ ಕುಟುಂಬಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ವಿವಾಹವು ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಜಾತಿವಾದಿಗಳ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆ ದಿನಗಳನ್ನು ಕೂಡಲಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿಚಾರಗಳು12ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ. ಇಂದಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಜಾತಿ ಕಲಹ ಮತ್ತು ಅಶಾಂತಿಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ 'ಕಾಯಕ', 'ದಾಸೋಹ' ಮತ್ತು 'ಸಮಾನತೆ'ಯ ತತ್ವಗಳೇ ಮದ್ದಾಗಿವೆ. ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಸುಂದರ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ವಿಶ್ವಗುರು' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ರಾಜೂರ ವೀರಣ್ಣ, (2019), ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ–9: ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಗ–1, ವಿಜಯಪುರ: ವಚನ ಪಿತಾಮಹ ಡಾ. ಫ. ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಿ. ಎಲ್. ಡಿ. ಇ. ಸಂಸ್ಥೆ.
2. ಬಸವರಾಜ ಎಲ್., (1990), ಬಸವಣ್ಣನವರ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ವಚನಗಳು, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ: ಶ್ರೀ ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರ ಗ್ರಂಥ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
3. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಆರ್.ಸಿ., (2000), ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ: ಶ್ರೀ ಮುರುಘರಾಜೇಂದ್ರ ಮಠ.
4. ಕೊಕ್ಕನವರ ವೈ.ವೈ., (2022), ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೀಪಿಕೆ, ಬೆಳಗಾವಿ: ಅವ್ವ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ನಿಂಗಣ್ಣ ಜಿ.ಸಿ., (2008), ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ, ಕಲಬುರ್ಗಿ: ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ.